17 Νοεμβρίου 2021

Βαρώσι: Το τετελεσμένο που επιδιώκει η Τουρκία, οι αντιδράσεις και τα κατεστραμμένα εκκλησιαστικά μνημεία

/ Ορθοδοξία· Διεθνές Πρακτορείο Εκκλησιαστικών Ειδήσεων

Ανησυχία στη Μεγαλόνησο για την απόφαση του ελεγχόμενου από την Τουρκία κατοχικού καθεστώτος να ανοίξει μέρος της κλειστής περιοχής στην περιφραγμένη πόλη της Αμμοχώστου, για εμπορική εκμετάλλευση, καθώς θέτει σε κίνδυνο αρχαιολογικούς χώρους και μοναδικά ιστορικά και εκκλησιαστικά μνημεία ανεκτίμητης αξίας

Σαράντα επτά χρόνια πριν, παραμονή της Παναγίας του 1974, οι κάτοικοι της Αμμοχώστου εγκατέλειπαν την πόλη τους, υπό τον φόβο των τουρκικών στρατευμάτων που επέλαυναν κατά τη δεύτερη φάση της εισβολής στην Κύπρο, στον επονομαζόμενο Αττίλα 2.

Της Ευγενίας Δίτσα

Πέρυσι τον Οκτώβριο, λίγο πριν τον πρώτο γύρο των «εκλογών» στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου, η «πόλη φάντασμα» άνοιξε για πρώτη φορά, με τις ευλογίες του Ερντογάν και του ηγέτη των Τουρκοκυπρίων Ερσίν Τατάρ.

Φέτος, τον Οκτώβρη (7/10) διοργανώθηκε και φιέστα κατά το άνοιγμα του παραλιακού μετώπου της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου, με προκλητικές ανακοινώσεις από πλευράς του Τούρκου προέδρου, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Και ενώ το πρώτο δεκαπενθήμερο του Οκτωβρίου Τούρκοι και Τουρκοκύπριοι -επίσημοι και ανεπίσημοι- γιόρταζαν το άνοιγμα της περίκλειστης πόλης, οι εκδιωχθέντες πραγματικοί κάτοικοι της Αμμοχώστου βυθίζονταν στη θλίψη, μιλώντας για άνοιγμα νέων πληγών, που έφερε στο προσκήνιο και την ήδη υπάρχουσα ανοιχτή πληγή των αγνοουμένων των Βαρωσίων.

Η Αμμόχωστος ήταν το 1974 το μεγαλύτερο λιμάνι και η πιο ανεπτυγμένη πόλη

της Κύπρου, τουριστικά και εμπορικά. Ήταν για το νησί ένα σύμβολο κοσμοπολιτισμού. Στην ακτογραμμή της είχαν χτιστεί μοντέρνα ξενοδοχεία, ενώ υπήρχαν κινηματογράφοι, εμπορικά καταστήματα και αναψυκτήρια.

Μετά την εισβολή η Τουρκία κράτησε ένα μεγάλο μέρος της πόλης κλειστό. Από το 1974 απαγορεύτηκε η είσοδος σε όλους -εκτός του στρατού- και το Βαρώσι (έτσι ονομάζεται το τμήμα αυτό της πόλης) μετατράπηκε σε πόλη-φάντασμα, ερειπωμένη, εγκαταλελειμμένη και απροσπέλαστη. Έκτοτε, δύο ειδικά ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών κάλεσαν την Άγκυρα να επιστρέψει την πόλη στους νόμιμους κατοίκους της, ενώ το Βαρώσι έχει ενταχθεί επτά φορές σε σχέδια επιστροφής, στο πλαίσιο συνομιλιών για την επίλυση του Κυπριακού, τα οποία οδηγήθηκαν σε αδιέξοδο.

Μετά το τελευταίο «ναυάγιο» στις διαπραγματεύσεις του 2017 για το Κυπριακό, η Άγκυρα άρχισε να εξετάζει σχέδια ανοίγματος της πόλης και φέτος εν μέρει τα κατάφερε. Άνοιξαν 4 περιοχές του Βαρωσίου: αυτή του Αγίου Νικολάου, η Οδός Δημοκρατίας, το Τέμενος Μπιλάλ Αγά και η Οδό Κένεντυ.

Ουσιαστικά πρόκειται για μερικά σπίτια, στα οποία κάλεσε να επιστρέψουν οι νόμιμοι Ελληνοκύπριοι ιδιοκτήτες τους. Ωστόσο, τα πράγματα δεν είναι τόσο αθώα όσο φαίνονται, αφού όσοι επιλέξουν να αξιοποιήσουν την «πρόταση», θα πρέπει να κάνουν αίτηση στην λεγόμενη «Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας» στο ψευδοκράτος και, αν υπάρξει έγκριση, τότε να επιστρέψουν υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση.

Στη χθεσινή του συνάντηση με τον Κύπριο ομόλογό του, Νίκο Χριστοδουλίδη, στο περιθώριο του 17ου ετήσιου Συνεδρίου του «The Economist», ο Υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας, Νίκος Δένδιας, αναφέρθηκε στην προσπάθεια της Τουρκίας να δημιουργήσει νέα τετελεσμένα επί του εδάφους στην Αμμόχωστο. Σε δηλώσεις του μετά τη συνάντησή τους στο Υπουργείο Εξωτερικών της Κύπρου, ο κ. Δένδιας δήλωσε ότι «η Τουρκία προσπαθεί να δημιουργήσει νέα τετελεσμένα επί του εδάφους, στην Αμμόχωστο, παραβιάζει πάλι τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, παραβιάζει την κυριαρχία, τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας, με ενέργειες προκλητικές και παράνομες», προσθέτοντας ότι «συνεχίζονται οι δηλώσεις, αλλά συνεχίζεται και η κατοχή».

«Θα συνεχίσουμε να καταδικάζουμε τις παράνομες τουρκικές ενέργειες», είπε ο Έλληνας ΥΠΕΞ, παρατηρώντας ότι η συνέχιση της τουρκικής παραβατικότητας, η οποία αντιβαίνει τις αποφάσεις του Συμβουλίου, δεν μπορεί να μείνει αναπάντητη»…

Αξιοσημείωτο είναι δε πως ο κ. Δένδιας κατά την παρέμβασή του στο 17ο Συνέδριο του Economist χαρακτήρισε ως **όνειρο μακρινό τον σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου στην περιοχή μας, σαφώς αναφερόμενος στις τουρκικές παραβιάσεις.**

Από την πλευρά του, ο κ. Χριστοδουλίδης τόνισε πως «η συνεχιζόμενη τουρκική προκλητικότητα που εκτείνεται, γενικότερα, πολυεπίπεδα στην περιοχή και όχι μόνο, αναπόφευκτα προκαλεί απογοήτευση και έλλειψη αισιοδοξίας, αλλά η προσπάθεια μας δεν τερματίζεται. «Αντιθέτως, οι ενέργειές μας εντείνονται και ενισχύονται».

Σημειώνεται ότι ο Κύπριος Υπουργός Εξωτερικών στις 15 Νοεμβρίου, προσερχόμενος στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ στις Βρυξέλλες αναφέρθηκε στην ετοιμασία του εγγράφου επιλογών αντίδρασης της ΕΕ για τις παράνομες ενέργειες της Τουρκίας στην περίκλειστη περιοχή της Αμμοχώστου.

«Προσβλέπω στη σημερινή συνάντηση, η οποία τυγχάνει να συμπίπτει με την παράνομη ανακήρυξη του ψευδοκράτους που έχει καταδικαστεί καθολικά από τη διεθνή κοινότητα και αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, λαμβάνοντας υπόψη τις σημερινές επιδιώξεις της τουρκικής πλευράς. Από εκεί και πέρα, κατά τη διάρκεια της σημερινής συνάντησης αναμένω να ενημερωθούμε για την πρόοδο, την εξέλιξη της ετοιμασίας του εγγράφου επιλογών αντίδρασης της ΕΕ στις παράνομες ενέργειες της Τουρκίας στην περίκλειστη περιοχή της Αμμοχώστου. Στις 27 Ιουλίου, οι 27 υπουργοί Εξωτερικών της ΕΕ ξεκάθαρα, δημόσια, έχουν δηλώσει την ανάγκη αντίδρασης από πλευράς ΕΕ αν δεν υπάρξει ανάκληση των παράνομων ενεργειών της Τουρκίας».

Η έκθεση, που συντάχθηκε τελικά από τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πάντως, αποτελεί καταπέλτη για τις μονομερείς και παράνομες ενέργειες της Τουρκίας. Συγκεκριμένα, καταγράφει λεπτομερώς την κατάσταση που επικρατεί στα Βαρώσια, όπως επίσης –και αυτό είναι πιο σημαντικό– τη μακροπρόθεσμη επιδίωξη της Τουρκίας στην Κύπρο. Πάνω σε αυτή θα στηριχθεί το options paper (έγγραφο επιλογών) της Ε.Ε. για την Τουρκία που, όπως τόνισε ο ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. για θέματα εξωτερικής πολιτικής, Ζοζέπ Μπορέλ, στους υπουργούς, θα είναι έτοιμο στο Συμβούλιο της **13ης Δεκεμβρίου**.

Η «Εφ.Συν.» ενημερώθηκε από διπλωματικές πηγές των Βρυξελλών για τις λεπτομέρειες του εγγράφου, το οποίο συμπεριλαμβάνει, επίσης, χάρτες από την περιοχή. Σύμφωνα με την έκθεση, η εκτίμηση των υπηρεσιών της Ε.Ε. είναι ότι η Τουρκία θα συνεχίσει να αγνοεί τις διεθνείς εκκλήσεις και θα αναπτύσσει τη στρατηγική της βήμα προς βήμα, με βάση τις αντιδράσεις. Επίσης, **οι υπηρεσίες διαβλέπουν ότι το πιλοτικό σχέδιο μερικού ανοίγματος της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου θα επαναληφθεί και σε άλλα σημεία των Βαρωσίων, που σημαίνει με άλλα λόγια ότι «αν τους βγει, θα το επεκτείνουν», όπως εξήγησε διπλωμάτης των Βρυξελλών.**

Το έγγραφο περιγράφει την κατάσταση στην κατεχόμενη Κύπρο σχετικά με τις κινήσεις της Τουρκίας, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν κατασκευές και ανακαινίσεις κτιρίων, αλλά και δραστηριότητα με τη χρήση στρατού και εξοπλισμού στην Αμμόχωστο και το λιμάνι των Βαρωσίων.

Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, **το μερικό άνοιγμα των Βαρωσίων δημιουργεί ένα νέο τετελεσμένο γεγονός και δοκιμάζει τις διεθνείς αντιδράσεις για νέες παραβιάσεις του ψηφίσματος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Επισημαίνεται επίσης ότι η μονομερής τουρκική ενέργεια παρεμποδίζει τη δυνατότητα της διεθνούς κοινότητας να βρει λύση στο Κυπριακό και εξυπηρετεί την τουρκική στρατηγική να επιβάλει τους όρους της, κερδίζοντας επιπλέον χρόνο για να εδραιώσει τον έλεγχο των διαδικασιών λήψης αποφάσεων και να δημιουργήσει μη αναστρέψιμες δημογραφικές αλλαγές**.

Εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι το ευρωπαϊκό έγγραφο περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η Άγκυρα στα κατεχόμενα. Οι υπηρεσίες κάνουν λόγο για καθοδήγηση της τουρκοκυπριακής πλευράς από τη λεγόμενη πρεσβεία της Τουρκίας στην κατεχόμενη Κύπρο, ενώ τα σχέδια για τα Βαρώσια συντονίζονται από ένα συμβούλιο που συγκροτείται από Τουρκοκύπριους πολιτικούς, στρατιωτικούς και δικαστικούς εκπροσώπους υψηλού επιπέδου και Τούρκους διπλωμάτες στα κατεχόμενα.

Δυο μέρες νωρίτερα -και συγκεκριμένα, το Σάββατο 13 Νοεμβρίου, στο θέμα είχε αναφερθεί και ο Υπουργός Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κύπρου, Πρόδρομος Προδρόμου, ο οποίος στην 41η Σύνοδο της Διάσκεψης της UNESCO εξέφρασε την ανησυχία της Κυπριακής Κυβέρνησης για την απόφαση του ελεγχόμενου από την Τουρκία κατοχικού καθεστώτος να ανοίξει μέρος της κλειστής περιοχής στην περιφραγμένη πόλη της Αμμοχώστου, για εμπορική εκμετάλλευση. «Ένα γεγονός που θέτει σε κίνδυνο αρχαιολογικούς χώρους και μοναδικά ιστορικά και εκκλησιαστικά μνημεία ανεκτίμητης αξίας». Όσον αφορά το ποια είναι τα εκκλησιαστικά αυτά μνημεία, θα το δούμε στη συνέχεια…

Τα Βαρώσια και οι εκκλησιές τους

Των Βυζαντινολόγων, δρα Χρ. Χατζηχριστοδούλου και δρα Α. Φούλια, 2015

Τα Βαρώσια (ή αλλιώς η νέα Αμμόχωστος) στην Κύπρο ήταν μία πόλη με πλούσια θρησκευτική ιστορία και σύμφωνα με το θρύλο είχε 365 εκκλησίες, μία για κάθε μέρα του χρόνου! Μετά την εισβολή του 1974 και μέχρι σήμερα η πόλη ρημάζει… Οι ναοί της λεηλατήθηκαν και κειμήλια με

τεράστια θρησκευτική αξία έπεσαν στα χέρια του κατακτητή. Το 2003, όταν άνοιξαν τα οδοφράγματα, διαπιστώθηκε η τραγική κατάσταση των ναών, που βρίσκονταν εκτός της περίκλειστης από τον τουρκικό στρατό πόλης.

Οι ναοί, οι οποίοι βρίσκονται στα όρια των Βαρωσίων είναι οι εξής:

1. Καθεδρικός ναός Αγίου Νικολάου (απροσπέλαστος)
2. Ναός Παναγίας Χρυσοσπηλιώτισσας Κάτω Βαρωσίων (προσβάσιμος)
3. Αγία Ζώνη Κάτω Βαρωσίων (απροσπέλαστος)
4. Ναός Αγίου Ιωάννη (απροσπέλαστος)
5. Ναός Τιμίου Σταυρού (απροσπέλαστος)
6. Ναός Αγίας Παρασκευής (προσβάσιμος)
7. Ναός Αγίου Μέμνωνος (απροσπέλαστος)
8. Παρεκκλήσιο και σπήλαιο Αγίας Αικατερίνης (απροσπέλαστα)
9. Ναός Αγίας Τριάδας (απροσπέλαστος)
10. Ναός Καθολικών/Μαρωνιτών της Αγίας Καρδίας (Sacré-Cœur) (απροσπέλαστος)
11. Ναός Αγίου Λουκά (προσβάσιμος)
12. Παρεκκλήσιον Αγίου Παντελεήμονος (προσβάσιμο)
13. Παρεκκλήσιον Αγίου Γεωργίου (Άι Γιωρκούι), Σαλαμίνας (προσβάσιμο)
14. Ναός Αγίου Γεωργίου του Φαράγκου (προσβάσιμος)

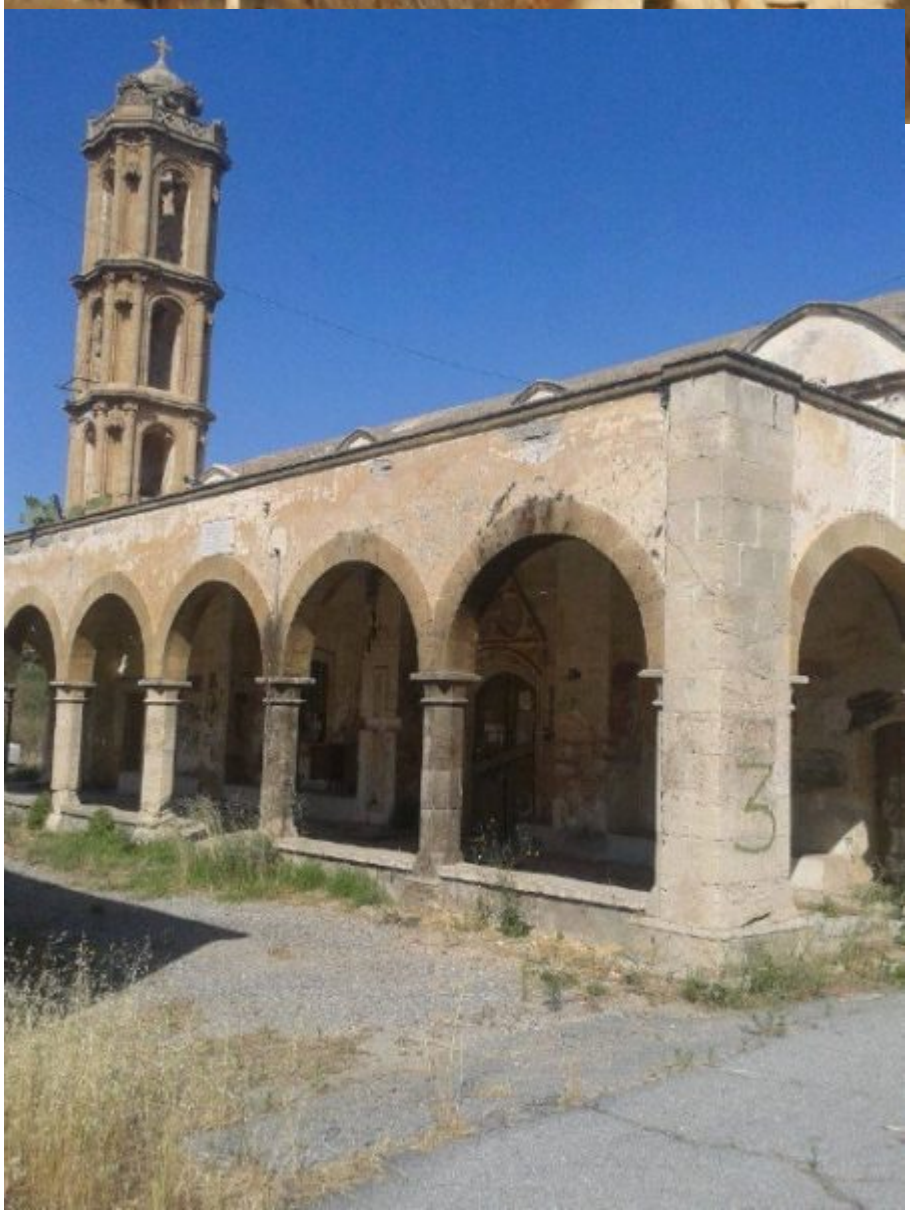

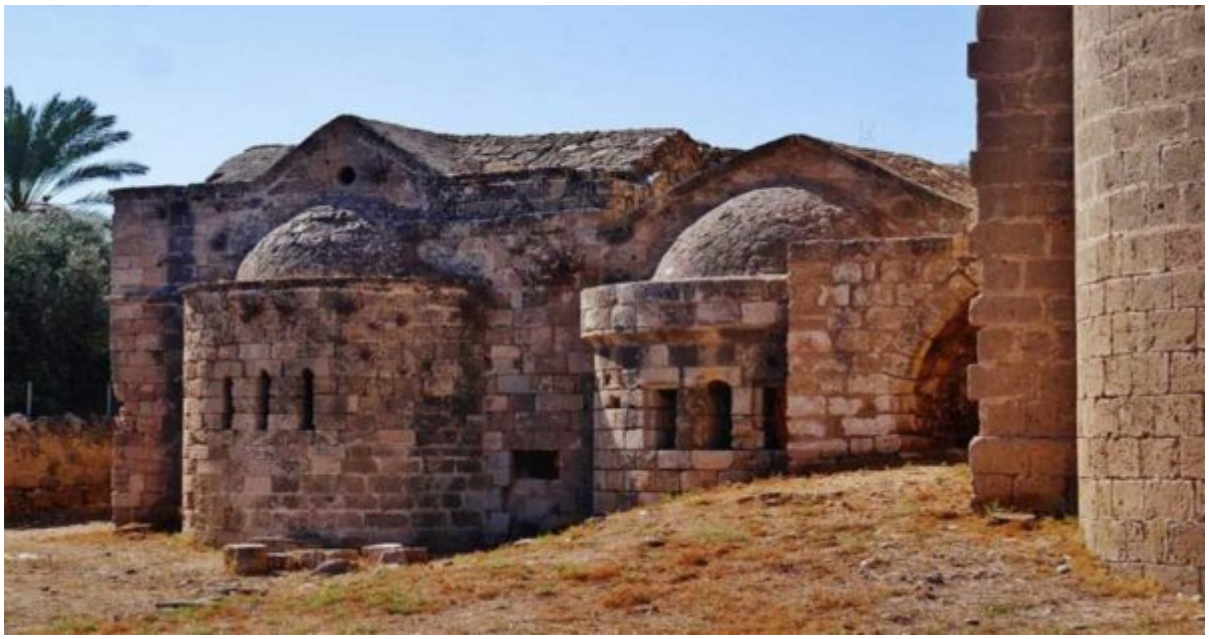

Ο **ναός του Αγίου Νικολάου** ήταν ο καθεδρικός ναός της πόλης, αλλά παραδόξως πολύ λίγα στοιχεία μπορούν να επιβεβαιωθούν για την ιστορία του μνημείου, ενώ παράλληλα ελάχιστες φωτογραφίες σώθηκαν. Η μεγαλύτερη εκκλησία της πόλης ήταν η Παναγία η Χρυσοσπηλιώτισσα στο Κάτω Βαρώσι, η οποία το 1975 μετατράπηκε από τους εποίκους που κατοίκησαν την περιοχή, σε μουσουλμανικό τέμενος. Η αρχαιότερη γραπτή μαρτυρία, που υπάρχει για την Χρυσοσπηλιώτισσα, ανάγεται στο 1335, όταν ο περιηγητής Jacobus de Verona

αναφέρει ότι προσκύνησε στη Santa Maria de la Cava (= της Παναγίας της Σπηλιωτίσσης). Πριν την οικοδόμηση της μεγάλης σύγχρονης εκκλησίας γύρω στο 1960, αυτό που υπήρχε ήταν μόνο ένα ψηλό κωδωνοστάσιο (παλαιότερο του σημερινού) και ο σπηλαιώδης ναός, που αρχικά ήταν αρχαίος τάφος. Εντός του σπηλαίου υπάρχει μέχρι σήμερα πηγάδι με αγίασμα.

Η **εκκλησία της Αγίας Ζώνης** ήταν από τους σημαντικότερους ναούς των Βαρωσίων. Στο κέντρο περίπου του ναού υπήρχε κούφωμα, όπου βρισκόταν η παλιά εικόνα της Παναγίας. Στην εκκλησία φυλάσσονταν σπουδαίες εικόνες, όπως αυτή των Εισοδίων της Θεοτόκου του 15ου αιώνα και της αγίας Βαρβάρας του 16ου αιώνα, που βρίσκονται σήμερα στο Βυζαντινό Μουσείο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ στη Λευκωσία και η Παναγία η Οδηγήτρια του 16ου αιώνος, που κλάπηκε από τον Aydin Dikmen, κατασχέθηκε από την αστυνομία του Μονάχου και επαναπατρίστηκε το 2013.

Ο **ναός του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου** κτίστηκε το 1960 στη θέση του μικρού μοναστηριού του Αγίου Ιωάννη της Κουρράθας. Το μονόχωρο καθολικό σωζόταν νοτίως του νέου ναού μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του ‘60. Ο σύγχρονος ναός ήταν έργο του ελλαδίτη αρχιτέκτονα Νομικού. Ο ναός λειτούργησε από το 1994 μέχρι το 2003 ως «μουσείο εικόνων», αλλά τελικά ο τουρκικός στρατός απαγόρευσε την είσοδο σε αυτόν για λόγους ασφαλείας. Ο ναός του Τιμίου Σταυρού στην ομώνυμη μεγάλη ενορία της πόλης, είναι κτίσμα πιθανότατα των μέσων του 19ου αιώνα. Στον ναό υπήρχαν ενσωματωμένα αρχιτεκτονικά μέλη παλαιότερων κτισμάτων αρχαίων και βυζαντινών, που ίσως μεταφέρθηκαν εκεί από την αρχαία Σαλαμίνα ή την παλιά Αμμόχωστο ή από παλαιότερο κτίσμα.

Ο **ναός της Αγίας Παρασκευής** είναι πιθανότατα κτισμένος στο 16ο αιώνα. Το μοναδικό τμήμα που σώζεται από το αρχικό κτίσμα είναι η αψίδα. Σήμερα, ωστόσο, ο ναός έχει μετατραπεί σε ερείπια. Ο ναός του Αγίου Μέμνωνος είναι ο μοναδικός ναός στην Κύπρο που είναι αφιερωμένος στον μικρασιάτη άγιο. Η εικόνα του αγίου, που φυλασσόταν στην εκκλησία έφερε χρονολογία 1829. Αυτό που σήμερα αντικρίζουμε στον Άγιο Λουκά είναι ο ημιτελής ναός. Ο παλιός μονόχωρος καμαροσκέπαστος ναός και μέρος μοναστηριακών κτισμάτων που υπήρχαν στη θέση αυτή κατεδαφίστηκαν προ του 1974 για να οικοδομηθεί ο νεότερος. Ο παλιός ναός αποτελούσε το καθολικό μικρού μοναστηριού, όπου μέχρι και το πρώτο τέταρτο του 20ού αιώνα λειτουργούσε εκεί εκκλησιαστικό δικαστήριο.

Ο **ναός του Τιμίου Σταυρού** στην ομώνυμη μεγάλη ενορία της πόλης, είναι κτίσμα πιθανότατα των μέσων του 19ου αιώνα. Στον ναό υπήρχαν ενσωματωμένα αρχιτεκτονικά μέλη παλαιότερων κτισμάτων αρχαίων και βυζαντινών, που ίσως

μεταφέρθηκαν εκεί από την αρχαία Σαλαμίνα ή την παλιά Αμμόχωστο ή από παλαιότερο κτίσμα. Από πρόσφατη φωτογραφία φαίνεται ότι η κύρια νότια είσοδος του ναού είναι σφραγισμένη. Στην ίδια φωτογραφία διακρίνεται το νεογοτθικό τριγωνικό υπέρθυρο της νότιας εισόδου, όπως και βανδαλισμοί και αναγραφή τούρκικων ονομάτων στους τοίχους. Το κωδωνοστάσιο, μεταγενέστερη προσθήκη του 20ού αιώνα, είναι κτισμένο στη νοτιοδυτική γωνία του ναού.

Ο **ναός του Αγίου Μέμνωνος** είναι μονόκλιτος σταυροθολιακός ναός με προστώο στη νότια πλευρά, του 19ου αιώνα. Είναι ο μοναδικός ναός στην Κύπρο που είναι αφιερωμένος στον μικρασιάτη άγιο. Η εικόνα του αγίου, που φυλασσόταν στην εκκλησία έφερε χρονολογία 1829.

Αυτό που σήμερα **αντικρίζουμε στον Άγιο Λουκά** είναι ο ημιτελής ναός. Ο παλιός μονόχωρος καμαροσκέπαστος ναός και μέρος μοναστηριακών κτισμάτων που υπήρχαν στη θέση αυτή κατεδαφίστηκαν προ του 1974 για να οικοδομηθεί ο νεώτερος. Ο παλιός ναός αποτελούσε το καθολικό μικρού μοναστηριού, όπου μέχρι και το πρώτο τέταρτο του 20ού αιώνα λειτουργούσε εκεί εκκλησιαστικό δικαστήριο, ενώ παράλληλα αποτελούσε το επίσημο κατάλυμα των εκάστοτε αρχιεπισκόπων ή των αντιπροσώπων του, όταν επισκέπτονταν τα Βαρώσια, τα οποία ως γνωστόν υπάγονταν στην Αρχιεπισκοπή.

Το **παρεκκλήσι του Αγίου Παντελεήμονα** βρίσκεται περίπου 200 μ. βορειοδυτικά του Αγίου Λουκά εντός αρχαίας νεκρόπολης. Ο ναός είναι μικρός σε μέγεθος με πολλές νεώτερες και ακαλαίσθητες επεμβάσεις. Τα παλαιότερα μέρη του, εντοπίζονται στην ανατολική πλευρά και πιθανώς ανάγονται στη μεσαιωνική εποχή, ήτοι η αψίδα και υπόγειος καμαροσκεπής λαξευτός τάφος στην νοτιοανατολική πλευρά, στον οποίο υπήρχε αγίασμα. Ο ναός έχει καταρρεύσει στο μεγαλύτερό του μέρος. Μερικές δεκάδες μέτρα βορειότερα του παρεκκλησίου υπάρχει μικρό κατεστραμμένο σήμερα ελληνικό κοιμητήριο.

Ο **νεότερος τρουλλαίος ναός της Αγίας Αικατερίνης** και κυρίως το σπήλαιο, ήταν ένα δημοφιλές προσκύνημα των Βαρωσιωτών και ειδικά των μαθητριών του παρακείμενου Γυμνασίου Θηλέων Αμμοχώστου. Η Αγία Αικατερίνη υπαγόταν στον Καθεδρικό ναό του Αγίου Νικολάου.

Ο σύγχρονος **ναός της Αγίας Τριάδος** αποτέλεσε, όταν οικοδομήθηκε, σκάνδαλο για τους Βαρωσιώτες, οι οποίοι δεν είδαν με θετικό μάτι το επαναστατικά μοντέρνο μπετονένιο κτήριο των αρχιτεκτόνων Αδελφών Φιλίππου. Ο παλαιός πετρόκτιστος ναός κατεδαφίστηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1960 και στη θέση του οικοδομήθηκε το ξενοδοχείο Ασπέλια, το οποίο ανήκε στην Αρχιεπισκοπή.

Το **παρεκκλήσιο του Αγίου Γεωργίου** (Άι Γιωρκούι), απέναντι από την περιοχή Καράολος, είναι σπηλαιώδης ναός στον οποίο έγιναν μεταγενέστερες επεμβάσεις. Το αρχικό κτίσμα είναι αρχαιότερο, όπως αποδεικνύεται και από τα ελάχιστα σπαράγματα τοιχογραφιών, που σώζονται στην εσοχή του βράχου στα νοτιοδυτικά του ναού. Μετά το 1974 το παρεκκλήσιο λειτούργησε ως εργαστήρι Καλών Τεχνών παρακείμενου πανεπιστημίου, ενώ σήμερα δόθηκε στους Πεντηκοστιανούς για να τελούν τις συνάξεις τους.

Ο **ναός του Αγίου Γεωργίου του Φαράγκου** είναι κτίσμα του 12ου αιώνος και είναι του τύπου του συνεπτυγμένου σταυροειδούς. Επί Ενετοκρατίας υπήρχε οικισμός, που ανήκε στο διαμέρισμα της Μεσαορίας, αλλά στα κατοπινά χρόνια ενώθηκε με τα Βαρώσια, γι' αυτό και συμπεριλαμβάνεται στον κατάλογο αυτό.

Στη σελίδα του δήμου Λευκονίκου, υπάρχει αναλυτικός κατάλογος με τα εκκλησιαστικά μνημεία της Ιεράς Μητροπόλεως Κωνσταντίας και Αμμοχώστου, με τίτλο: «Ένας πολιτισμός που καταστρέφεται».

Η **Ιερά Μητρόπολη Κωνσταντίας και Αμμοχώστου προέβη στην παρούσα έκδοση Οδηγού Έκθεσης εκκλησιαστικών μνημείων στην κατεχόμενη επαρχία Αμμοχώστου με σκοπό την προβολή του πολιτισμού της Κύπρου, που κινδυνεύει να καταστραφεί, εξαιτίας της συνεχιζόμενης παράνομης κατοχής των εδαφών από την Τουρκία**. Ταυτόχρονα, η Έκθεση αυτή φιλοδοξεί να συμβάλει στην περαιτέρω ευαισθητοποίηση της διεθνούς κοινότητας και της κοινής γνώμης, ώστε να προωθηθούν μέτρα και ενέργειες για τη διάσωση αυτού του σημαντικού για όλους πολιτισμού.

Στην επιστολή του προς την Ευρωπαϊκή Ένωση από 20 Ιανουαρίου 2021, ο **Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κωνσταντίας και Αμμοχώστου κ. Βασίλειος** αναφέρει πως πριν το 1974 υπήρχαν περίπου συνολικά 600 χριστιανικοί ιεροί ναοί, παρεκκλήσια, μοναστήρια και κοιμητήρια στην περιοχή, ενώ στέλνει τον κατάλογο των εκκλησιαστικών μνημείων της Μητροπόλεως, με φωτογραφίες που φανερώνουν το μέγεθος της καταστροφής των μνημείων και την τραγική κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει…

Πηγή: www.orthodoxianewsagency.gr